

FÖRE DETTA ANDRA AVDELNINGEN

BESLUT

Ansökan nr 23265/13
LAURUS INVEST HUNGARY KFT och CONTINENTAL HOLDING
CORPORATION
mot Ungern och 5 andra ansökningar
(se bifogad lista)

Europadomstolen för mänskliga rättigheter (före detta andra avdelningen), i sammanträde den 8 september 2015 som en kammare bestående av:

Guido Raimondi, *ordförande*,

Işıl Karakaş,

András Sajó,

Nebojša Vučinić,

Helen Keller,

Egidijus Kūris,

Robert Spano, *domare*,

och Abel Campos, *biträdande registrator*,

Med beaktande av ovanstående ansökningar inlämnade den 4, 5 och 8 april 2013,

Med beaktande av beslutet från den 19 november 2013 att föra samman ansökningarna,

Med beaktande av de yttranden som lämnats in av svarande regering och de svarsyttranden som lämnats in av sökandena,

Efter att ha överlagt beslutar följande:

FAKTA

1. En förteckning över sökandena finns i bilagan.

Ungerns regering ("regeringen") representerades av Z. Tallódi, ombud, justitiedepartementet.

A. Fakta i målet

2. Fakta i målet, som de lagts fram av parterna, kan sammanfattas på följande sätt.

3. De sökande bolagen sysslade med utveckling och drift av nöjeshallar, spelautomathallar och andra spelhallar i Ungern.

4. 2012 antog parlamentet lag nr CXLIV från 2012 ("förbud mot spelhallar") som inskränkte spelhallarnas verksamhet och förbjöd drift av spelautomater, utom på tre kasinon som har tillstånd för livespel.

5. Enligt sökandena ger lagstiftningens korta förklaring av förbudet mot spelhallar liten inblick i syftet och resonemanget bakom lagstiftningen. Medan den förbjuder spelhallar helt tillåter den uttryckligen existerande kasinon att driva spelautomater. Den tillåter också lotterier, bookmakers, totalisatorer, bingo hallar, skraplotter och sweepstakelotterier. Sökandena hävdade att regeringen tills nyligen hade uppmuntrat tillväxten av den - oreglerade - marknaden för onlinespel som en källa till skatteintäkter för Ungern.

6. Förbudet mot spelhallar gav inte de berörda parterna någon laglig väg att framföra sina juridiska ståndpunkter, överklaga eller på annat sätt bestrida återkallelsen av sina tillstånd att driva spelhallar. Förbudet infördes hastigt och föregicks inte av offentlig rådfrågning. Indragningen av sökandenas tillstånd inträffade inom 15 dagar från publiceringen av den första nyheten om idén i den ungerska dagspressen. Förslaget till en lag mot spelhallar presenterades den 1 oktober 2012 och lagen röstades igenom följande dag, den 2 oktober 2012. Lagen tillkännagavs den 9 oktober och trädde i kraft den 10 oktober 2012.

7. Som bakgrund hävdade parterna att drift av spelautomater i spelhallar i Ungern enligt lag nr XXXIV från 1991 ("spellagen") var en liberaliserad marknadsaktivitet under skattemyndighetens tillsyn och underställd dryga böter för eventuella regelbrott. Spellagens enda villkor för drift av spelautomater i spelhallar var kravet att skaffa tillstånd från ansvarig myndighet för driften av varje spelautomat. Utöver det allmänna driftstillståndet krävdes ett särskilt tillstånd för varje form av spel och spelautomat. Sökandena innehade tillstånd och relaterade licenser för drift med obegränsad giltighet, som prövades varje år vad gäller den lagliga driften av spelautomaterna.

8. 2010 hade totalt 1 270 tillstånd för spelautomater beviljats i Ungern. Klass II-spelhallar (högst 2 spelautomater per plats) drevs i barer och pubar, medan "högnivå" klass I-spelhallar (över 20 spelautomater per spelhall), dvs. "professionella spelautomathallar" ofta fanns i gallerior och affärscentra i städer, och krävde stora investeringar och underhåll.

9. På datumet för dessa ansökningar fanns det två klass II-kasinon i Budapest, det statligt ägda Tropicana Casino och privatägda Las Vegas Casino, och ett annat i Sopron, som staten var delägare i. Dessa kasinons inkomster av spelautomater har ökat med 500-800 % efter att förbudet mot spelhallar infördes.

10. Den 1 november 2011 ändrade parlamentet spellagen genom lag nr CXXV från 2011, som bland annat krävde att operatörer av spelautomater skulle byta till serverbaserade spelautomater till en kostnad på ca 10 000 euro per automat. För att följa den nya lagen måste operatörer av stora spelhallar investera flera hundra miljoner ungerska forint. Denna och

efterföljande lagstiftning mångfaldigade den skatt som betalas av operatörer av spelhallar, och ledde till en minskning i antalet spelautomater.

11. På grundval av dessa lagar hävdade sökandena att de var säkra på att de kunde fortsätta bedriva verksamhet, förutsatt att de följde de nya reglerna, och att deras licenser inte skulle sägas upp. Inför dessa nya lagar och sökandenas förväntningar praktiskt taget utplånade förbudet mot spelhallar deras verksamhet.

12. Den 4 oktober 2013 avvisade författningsdomstolen de två sökandenas konstitutionella klagomål som bestred förbudet mot spelhallar.

13. Under tiden, den 16 maj 2013 stämde fem av sökandena i ansökan nr 23853/13 (dvs. Berlington Hungary Tanácsadó és Szolgáltató Kft, Lixus Szerencsejáték Szervező Kft, Lixus Projekt Szerencsejáték Szervező Kft, Lixus Invest Szerencsejáték Szervező Kft och Megapolis Terminal Szolgáltató Kft) staten på 8 miljarder ungerska forint för ett påstått brott mot EU-rätten av den nationella lagstiftaren, som i praktiken berövade dem deras verksamhet.

14. I den följande tvisten sköt Budapests högre domstol upp sin process och begärde ett preliminärt utslag av EU-domstolen ("CJEU") avseende spelskatten och förbudet mot spelhallar.

15. De frågor som ställdes av Budapests högre domstol var, i den mån de var relevanta:

"... 8. Är en medlemsstats icke-diskriminerande lagstiftning förenlig med artikel 56 TFEU om den med omedelbar verkan förbjuder användning av spelautomater i spelhallar, utan att den ger berörda operatörer av hasardspel en övergångs- eller anpassningsperiod eller rimlig kompensation, och samtidigt etablerar ett kasinomonopol på drift av spelautomater?"

...

10. Om fråga 8 och/eller 9 besvaras jakande, vilka kriterier måste då den nationella domstolen ta hänsyn till för att fastställa om inskränkningen var nödvändig, lämplig och proportionerlig i samband med tillämpningen av artikel 36 TFEU, 52(1) TFEU och 61 TFEU eller där det finns allt överskuggande krav?

11. Om fråga 8 och/eller 9 besvaras jakande, med hänsyn till artikel 6(3) TEU, måste hänsyn tas till allmänna rättsprinciper, vad gäller de förbud som fastställts av en medlemsstat och beviljande av en anpassningsperiod? Måste hänsyn tas till grundläggande rättigheter - som rätten till egendom och förbudet mot att beröva en person egendom utan kompensation - i samband med den restriktion som uppkommer i det aktuella fallet, och om så, på vilket sätt?

12. Om fråga 8 och/eller 9 besvaras jakande, måste domen i *Brasserie du pêcheur* och *Factortame* (C 46/93 och C 48/93, EU:C:1996:79) tolkas som att den betyder att brott mot artikel 34 TFEU och/eller 56 TFEU kan orsaka skadeståndsansvar för medlemsstaten eftersom de bestämmelserna - på grund av sin direkta verkan - ger individer i medlemsstaterna rättigheter?

...

15. Är den princip i EU-rätt tillämplig enligt vilken medlemsstaterna måste betala kompensation till individer för skada till följd av överträdelser av EU-rätt som kan tillskrivas medlemsstaterna också när medlemsstaten har överhöghet på det område

4 LAURUS INVEST HUNGARY KFT OCH CONTINENTAL HOLDING
CORPORATION mot UNGERN OCH ANDRA ANSÖKNINGAR BESLUT

som den antagna lagstiftningen avser? I detta fall, tjänar grundläggande rättigheter och allmänna rättsprinciper som härrör från medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner också som vägledning?"

16. Den 11 juni 2015 avkunnade CJEU (första kammaren) dom. Den förklarade, i den mån det är relevant.

“1. Nationell lagstiftning, som den som är under diskussion i huvudförhandlingen, som utan att medge en övergångsperiod, inför en femfaldig höjning av den enhetsskatt som ska betalas på spelautomater i spelhallar och dessutom inför en proportionell skatt på den verksamheten, utgör en inskränkning av den frihet att tillhandahålla tjänster som garanteras av artikel 56 TFEU, förutsatt att den sannolikt förbjuder, förhindrar eller gör utövandet av friheten att driva spelautomater i spelhallar mindre attraktiv, och detta är en fråga som ska avgöras av den nationella domstolen.

2. Nationell lagstiftning, som den som är under diskussion i huvudförhandlingen, som utan att medge antingen en övergångsperiod eller kompensation åt operatörer av spelhallar, förbjuder drift av spelautomater utanför kasinon utgör en inskränkning av den frihet att tillhandahålla tjänster som garanteras av artikel 56 TFEU.

3. Inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster, som kan bli följden av nationell lagstiftning som den som är under diskussion i huvudförhandlingen, kan endast motiveras av allt överskuggande skäl i allmänhetens intresse om den nationella domstolen efter en helhetsbedömning av omständigheterna kring antagandet och implementeringen av lagstiftningen finner:

- att den främst strävar efter att uppnå mål avseende skydd av konsumenter mot spelberoende och förebyggande av brott och bedrägerier i samband med spel; det faktum att en inskränkning i spelaktiviteter genom ökade skatteintäkter råkar främja den berörda medlemsstatens budget, hindrar inte att inskränkningen faktiskt anses sträva främst efter att uppnå de målen;

- att den strävar efter de målen konsekvent och systematiskt och

- att den uppfyller de krav som härrör från EU-rättens allmänna principer, särskilt principen om rättssäkerhet och skydd av berättigade förväntningar och rätten till egendom.

...

5. Artikel 56 TFEU är avsedd att ge individer rättigheter, på ett sådant sätt att överträdelse av en medlemsstat, även till följd av lagstiftningsaktivitet, gör att individen får rätt att erhålla kompensation från medlemsstaten för skada till följd av överträdelsen, förutsatt att överträdelsen är tillräckligt allvarlig och det finns ett direkt orsakssamband mellan överträdelsen och skadan, vilket är en fråga som den nationella domstolen ska avgöra.

...

7. Det faktum att nationell lagstiftning, som den som är under diskussion i huvudförhandlingen, rör ett område som faller inom medlemsstaternas kompetens påverkar inte svaren på de frågor som väckts av den hänskjutande domstolen."

17. Resonemanget i CJEU:s dom innehöll följande avsnitt:

“11. Paragraf 26(3) i [lag XXXIV från 1991 om anordnande av hasardspel ('lagen om hasardspel')] ... ändrades med verkan från den 10 oktober 2012 av paragraf 5 i lag CXLIV från 2012 som ändrar lag XXXIV från 199 om anordnande av hasardspel ('ändringslagen av 2012') för att ge spelkasinon exklusiv rätt att driva spelautomater.

12. Paragraf 8 i ändringslagen från 2012 som infördes i lagen om hasardspel paragraf 40/A, stycke 1 om vilken det föreskrevs att tillstånd för drift av spelautomater installerade i spelhallar som utfärdats före ändringslagens ikraftträdandedatum skulle upphöra dagen efter det datumet och att anordnare av hasardspel skulle vara tvungna att återlämna tillstånden till skattemyndigheterna inom 15 dagar från det datumet.

...

Existensen av inskränkningar i de grundläggande friheterna

...

44. Genom [fråga 8], frågar den hänskjutande domstolen om nationell lagstiftning som ändringslagen från 2012 som, utan att medge en övergångsperiod eller kompensation för operatörer av spelhallar, förbjuder drift av spelautomater utanför kasinon, utgör en inskränkning i den fria rörligheten av varor och friheten att tillhandahålla tjänster, som garanteras av... [Artikel] 56 TFEU.

...

51. ...[D]et följer bl.a. av [domarna i *Anomar och andra*, C-6/01, EU:C:2003:446, avsnitt 75 och *Kommissionen mot Grekland*, C-65/05, EU:C:2006:673, avsnitt 53] att nationell lagstiftning som tillåter drift och spel av vissa hasardspel i kasinon endast utgör ett hinder för friheten att tillhandahålla tjänster.

52. Under dessa omständigheter är svaret på fråga 8 att nationell lagstiftning, som den som är under diskussion i huvudförhandlingen, som utan att medge antingen en övergångsperiod eller kompensation för operatörer av spelhallar, förbjuder användning av spelautomater utanför kasinon, utgör en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster, som garanteras av artikel 56 TFEU.

...

Motiveringen för inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster

54. Genom fråga 3, 4, 10 och 11, som bör övervägas tillsammans, frågar den hänskjutande domstolen i själva verket i vilken omfattning de inskränkningar som kan bli följden av nationell lagstiftning, som den som är under diskussion i huvudförhandlingen, kan tillåtas som exceptionella åtgärder som uttryckligen föreskrivs i artikel 51 TFEU och 52 TFEU, som är tillämplig på detta område enligt artikel 52, TFEU, eller motiverad enligt domstolens rättspraxis, genom allt överskuggande skäl i allmänhetens intresse.

...

Existensen av allt överskuggande skäl i allmänhetens intresse

56. Det bör noteras från början att lagstiftning om hasardspel är ett av de områden där det finns betydande moraliska, religiösa och kulturella skillnader mellan medlemsstaterna. I avsaknad av harmonisering på EU-nivå är medlemsstaterna fria att fastställa målen för sin politik för vadslagning och spel och, när det är tillämpligt, att i detalj fastställa nivån på det eftersträlvade skyddet (se, i det hänseendet, domarna i *Dickinger och Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, avsnitt 47, och i *Digibet och Albers*, C-156/13, EU:C:2014:1756, avsnitt 24).

57. Fastställandet av de mål som i själva verket eftersträvas av den nationella lagstiftningen är, inom ramen för ett mål som hänskjutits till domstolen enligt artikel

6 LAURUS INVEST HUNGARY KFT OCH CONTINENTAL HOLDING
CORPORATION mot UNGERN OCH ANDRA ANSÖKNINGAR BESLUT

267 TFEU, inom den hänskjutande domstolens jurisdiktion (dom i *Pfleger och andra*, C-390/12, EU:C:2014:281, avsnitt 47).

58. Emellertid måste det sägas att de deklarerade målen som eftersträvas av den lagstiftning som är under diskussion i huvudförhandlingen, nämligen skydd för konsumenter mot spelberoende och förebyggande av brott och bedrägeri i samband med spel, utgör allt överskuggande skäl i allmänhetens intresse som kan motivera inskränkningar i spelande (se, i det hänseendet domarna i *Carmen Media Group*, C-46/08, EU:C:2010:505, avsnitt 55, och i *Stanley International Betting och Stanleybet Malta*, C-463/13, EU:C:2015:25, avsnitt 48 och 49 och citerad rättspraxis).

Proportionaliteten i inskränkningarna i artikel 56 TFEU

62. Det bör preliminärt noteras att val av metoder för att anordna och kontrollera drift och spel av hasardspel eller spel, som tecknande av ett administrativt tillståndsavtal med staten eller inskränkningar i drift och spel av vissa spel till platser med tillstånd för det ändamålet, faller inom ramen för de nationella myndigheternas bestämmanderätt (se domarna i *Anomar och andra*, avsnitt 88 och *Carmen Media Group*, C-46/08, EU:C:2010:505, avsnitt 59).

63. Ett begränsat utfärdande av tillstånd för dessa spel grundat på särskilda eller exklusiva rättigheter som tilldelas eller tillskrivs vissa organ, vilket har fördelen att begränsa lusten att spela och exploateringen av spel till vissa kontrollerade kanaler, kan falla inom ramen för strävan efter målen att i allmänhetens intresse skydda konsumenten och den allmänna ordningen (se bl.a. domarna i *Läärä*, C-124/97, EU:C:1999:435, avsnitt 37; *Zenatti*, C-67/98, EU:C:1999:514, avsnitt 35, och *Anomar och andra*, C-6/01, EU:C:2003:446, avsnitt 74).

64. De inskränkningar som görs av medlemsstaterna måste icke desto mindre uppfylla de villkor som fastställs i domstolens rättspraxis, dvs. vara lämpliga för att säkerställa uppnående av det eftersträlvade målet och inte gå längre än vad som är nödvändigt för att uppnå det. Man bör också i detta sammanhang komma ihåg att nationell lagstiftning är lämplig för att säkerställa uppnående av det mål som man ställer upp endast om den speglar en omsorg om att nå det på ett konsekvent och systematiskt sätt (se dom i *HIT och HIT LARIX*, C-176/11, EU:C:2012:454, avsnitt 22 och citerad rättspraxis).

...

71. ... [En] politik för kontrollerad tillväxt av spelaktiviteter kan endast anses konsekvent om för det första brott och bedrägerier i samband med spel och för det andra spelberoende kunde ha varit ett problem i Ungern vid den aktuella tiden och reglerad verksamhet kunde ha löst det problemet (se i det hänseendet domarna i *Ladbrokes Betting & Gaming och Ladbrokes International*, C-258/08, EU:C:2010:308, avsnitt 30; *Zeturf*, C-212/08, EU:C:2011:437, avsnitt 70, och i *Dickinger och Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, avsnitt 67).

72. Det är den hänskjutande domstolen som inom ramen för det föreliggande målet ska avgöra om de villkoren är uppfyllda och, om tillämpligt, huruvida tillväxten är så omfattande att den inte går att förena med målet att hejda spelberoende (se i det hänseendet dom i *Ladbrokes Betting & Gaming och Ladbrokes International*, C-258/08, EU:C:2010:308, avsnitt 38).

73. För detta ändamål måste den hänskjutande domstolen göra en övergripande analys av de omständigheter under vilka den inskränkande lagstiftningen i fråga antogs och implementerades.

Granskningen av motiveringarna i ljuset av de grundläggande rättigheterna

74. Dessutom bör det noteras att då en medlemsstat hänvisar till allt överskuggande behov i allmänhetens intresse för att motivera regler som kan hindra utövandet av friheten att tillhandahålla tjänster måste motiveringen också tolkas i ljuset av EU-rättens allmänna principer, särskilt de grundläggande rättigheter som nu garanteras av EU:s stadga om grundläggande rättigheter ("stadgan"). Således kan de nationella reglerna i fråga falla under de undantag som föreskrivs endast om de är förenliga med de grundläggande rättigheterna, vars efterföljd säkerställs av domstolen (se i det hänseendet domar i *ERT*, C 260/89, EU:C:1991:254, avsnitt 43; *Familiapress*, C 368/95, EU:C:1997:325, avsnitt 24, och *Ålands Vindkraft*, C 573/12, EU:C:2014:2037, avsnitt 125).

...

– Principerna om rättssäkerhet och skydd av berättigade förväntningar

...

77. I det hänseende måste det påpekas att principen om rättssäkerhet, vars naturliga följd är principen om skydd av berättigade förväntningar, bl.a. kräver att rättsregler är tydliga och exakta och förutsägbara vad gäller deras verkan, särskilt då de kan ha negativa konsekvenser för individer och företag (se i det hänseendet domar i *VEMW och andra*, C-17/03, EU:C:2005:362, avsnitt 80 och citerad rättspraxis; *ASM Brescia*, C-347/06, EU:C:2008:416, avdelning 69, och *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, avsnitt 44).

78. Domstolen har också ansett att en affärsman inte kan förlita sig på att det inte finns någon lagändring överhuvudtaget, utan bara kan ifrågasätta åtgärderna för implementering av en sådan ändring (se i det hänseendet dom i *Gemeente Leusden och Holin Groep*, förenade mål C-487/01 och C-7/02, EU:C:2004:263, avsnitt 81).

79. Inte heller kräver principen om rättssäkerhet att det sker en lagändring, utan snarare att den nationella lagstiftningen tar hänsyn till affärsmäns särskilda situation och när det är lämpligt föreskriver anpassningar till tillämpningen av de nya lagreglerna (domar i *VEMW och andra*, C-17/03, EU:C:2005:362, avsnitt 81, och *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, stycke 49; se i det hänseendet dom i *Gemeente Leusden och Holin Groep*, förenade mål C-487/01 och C-7/02, EU:C:2004:263, avsnitt 70).

...

84. Vad gäller ... ändringslagen från 2012 är det uppenbart av beslutet att hänskjuta, att den lagen dagen efter att den trätt i kraft resulterade i automatisk återkallelse av tillstånden att driva spelautomater i spelhallar, utan att medge antingen en övergångsperiod eller kompensation åt de berörda operatörerna.

85. I det hänseendet bör det noteras att när den nationella lagstiftande församlingen återkallar tillstånd som ger deras innehavare rätt att utöva en ekonomisk aktivitet, måste den medge innehavarna en övergångsperiod som är tillräckligt lång för att anpassa sig eller ett rimligt kompensationssystem (se i det hänseendet EU-domstolen för mänskliga rättigheter, *Vékony mot Ungern*, nr. 65681/13, §§ 34 och 35, 13 januari 2015).

86. Dessutom hävdar sökandena i huvudförhandlingen att de före ändringslagens ikraftträdande 2012 ådrog sig kostnader för att anpassa sig till implementeringen av det nya systemet för drift av spelautomater enligt ändringslagen från 2011. Det driftssystem som skulle träda ikraft den 1 januari 2013 krävde att spelautomater i

8 LAURUS INVEST HUNGARY KFT OCH CONTINENTAL HOLDING
CORPORATION mot UNGERN OCH ANDRA ANSÖKNINGAR BESLUT

spelhallar skulle fungera online och skulle vara anslutna till en central server. Den berättigade förväntningen underminerades omedelbart efter ändringslagen 2012 antagits.

87. I det hänseendet måste det noteras att en affärsman som har gjort dyrbara investeringar för att anpassa sig till det system som tidigare antogs av den lagstiftande församlingen kunde få se sina intressen väsentligt påverkade av tillbakadragandet av systemet före det tillkännagivna datumet, och ännu mer om tillbakadragandet sker plötsligt och oförutsebart, utan att ge affärsmannen tillräckligt med tid för att anpassa sig till det nya rättsläget (se i det hänseendet, *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, avsnitt 52).

88. Det är den nationella domstolen som mot bakgrund av föregående överväganden ska avgöra huruvida nationell lagstiftning som den som är under diskussion i huvudförhandlingen uppfyller de krav som härrör från principen om rättssäkerhet och skydd av berättigade förväntningar.

– Rätten till egendom

89. Sökandena i huvudförhandlingen hävdar också att nationell lagstiftning som den som är under diskussion i förhandlingen gör intrång i operatörers av spelhallar rätt till egendom, som är nedlagd i stadgans artikel 17.

90. I det hänseendet bör det noteras att nationell lagstiftning som är begränsande ur artikel 45 TFEU:s synvinkel också kan inskränka rätten till egendom som är nedlagd i stadgans artikel 17. Domstolen har också redan framhållit att en omotiverad eller oproportionerlig inskränkning av friheten att tillhandahålla tjänster enligt artikel 56 TFEU inte heller är tillåten enligt stadgans artikel 52(1), i förhållande till artikel 17 därav (*Pfleger och andra*, C 390/12, EU:C:2014:281, avsnitt 57 och 59).

91. Det följer i det aktuella fallet att den granskning som utförs i avsnitt 56 till 73 i denna dom av den inskränkning som representeras av lagstiftning som den som är under diskussion i huvudförhandlingen ur artikel 56 TFEU:s synvinkel också omfattar möjliga inskränkningar i rätten till egendom som garanteras av stadgans artikel 17, så att en separat granskning inte behövs (se i det hänseendet, *Pfleger och andra*, C 390/12, EU:C:2014:281, avsnitt 60).

Svar på fråga 3, 4, 10 och 11

92. Mot bakgrund av ovanstående är svaret på fråga 3, 4, 10 och 11 att de inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster som kan bli följden av nationell lagstiftning som den som är under diskussion i huvudförhandlingen endast kan motiveras av allt överskuggande skäl i allmänhetens intresse om nationella domstolar efter en helhetsbedömning av omständigheterna kring antagandet och implementeringen av lagstiftningen finner;

- att den främst strävar efter att uppnå mål avseende skydd av konsumenter mot spelberoende och förebyggande av brott och bedrägerier i samband med spel; det faktum att en inskränkning i spelaktiviteter genom ökade skatteintäkter råkar främja den berörda medlemsstatens budget, hindrar inte att inskränkningen faktiskt anses sträva främst efter att uppnå de målen;

- att den strävar efter de målen konsekvent och systematiskt och

- att den uppfyller de krav som härrör från EU-rättens allmänna principer, särskilt principen om rättssäkerhet och skydd av berättigade förväntningar och rätten till egendom.

...

Existensen av en skyldighet att medge kompensation för den berörda medlemsstaten

...

101. Genom fråga 5 och 12 frågar den hänskjutande domstolen i själva verket huruvida artikel 34 TFEU och/eller 56 TFEU är avsedda att ge individer rättigheter, på ett sådant sätt att en medlemsstats överträdelse av dem, inklusive till följd av dess lagstiftningsaktivitet, ger individer rätt att erhålla kompensation av medlemsstaten för den skada individen drabbats av till följd av överträdelsen.

104. Enligt rättspraxis ger EU-lagstiftningen rätt till kompensation när tre villkor är uppfyllda: den kränkta rättssäkerheten måste vara avsedd att ge individer rättigheter; överträdelsen måste vara tillräckligt allvarlig; och det måste finnas ett direkt orsakssamband mellan brottet mot skyldigheten som åvilar staten och den skada som drabbat målsäganden (se bl.a. domarna i *Brasserie du pêcheur och Factortame*, förenade mål C 46/93 och C 48/93, EU:C:1996:79, avsnitt 51; *Danske Slagterier*, C 445/06, EU:C:2009:178, avsnitt 20, och *Kommissionen mot Italien*, C 379/10, EU:C:2011:775, avsnitt 40).

...

106. Följaktligen är svaret på fråga 5 och 12 som hänskjutits för ett preliminärt utslag att artikel 56 TFEU är avsedd att ge individer rättigheter, på ett sådant sätt att en medlemsstats överträdelse av den, inklusive till följd av dess lagstiftningsaktivitet, ger individer rätt att erhålla kompensation av medlemsstaten för den skada individen drabbats av till följd av överträdelsen, förutsatt att överträdelsen är tillräckligt allvarlig och det finns ett direkt orsakssamband mellan överträdelsen och den skada som ådragits, vilket den nationella domstolen ska avgöra.

...

111. Genom fråga 15 frågar den hänskjutande domstolen i själva verket i vilken omfattning det faktum att nationell lagstiftning som den som är under diskussion i huvudförhandlingen berör ett område som faller inom medlemsstaternas kompetens påverkar svaren på fråga 5, 7, 12 och 14.

112. Det räcker att i det hänseendet notera att, så som påpekades i avsnitt 34 ovan, medlemsstaterna måste utöva sina befogenheter enligt EU-rätten och särskilt de grundläggande friheterna som garanteras i fördraget, som gäller situationer sådana som den som är under diskussion i huvudförhandlingen, som faller inom EU-rätten.

113. Under dessa omständigheter måste de motiveringar som framförs av en medlemsstat till stöd för en inskränkning i de friheterna tolkas mot bakgrund av de grundläggande rättigheterna, även då inskränkningen rör ett område som faller inom medlemsstatens kompetens, förutsatt att situationen ifråga faller inom EU-rätten (se i det hänseendet dom i *Akerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, avsnitt 21).

114. Likaledes gör en överträdelse av EU-rätten av en medlemsstat, inklusive när det rör ett område som faller inom medlemsstatens kompetens, medlemsstaten ansvarig i den mån villkoren som framställs i avsnitt 104 i denna dom är uppfyllda."

18. Målet pågår fortfarande i Budapests högre domstol

B. Relevant inhemsk lag

19. Enligt avdelning 26(3) i spellagen, med ändringen genom förbudet mot spelhallar, kan spelautomater bara drivas i kasinon; på ett givet kasino kan bara ett företag driva spelautomater.

Avdelning 40/A(1) föreskriver att tidigare utfärdade tillstånd för spelhallar och spelautomater blir ogiltiga när lagen mot spelhallar träder i kraft.

20. Lag nr CLXXVII från 2013 om transnationella bestämmelser om den nya civillagens ikraftträdande ¹ föreskriver följande:

Avdelning 1

"Såvida inte denna lag föreskriver annat, ska bestämmelserna i lag nr V från 2013 om den [nya] civillagen gälla:

- a) förhållanden och rättsliga förhållanden som inträffar
- b) rättsliga yttranden som gjorts

efter att den har trätt i kraft."

Avdelning 54

"Bestämmelserna i den [nya] civillagen om ej avtalsenligt ansvar ska tillämpas på sådana beteenden - inklusive underlåtenhet - som orsakar skador som inträffat efter att lagen trätt i kraft. Fortsatt beteende som orsakar skada som började innan lagen trädde i kraft ska vara föremål för föregående regler även om det beteende som orsakar skadan upphör eller skadan inträffar efter att lagen har trätt i kraft."

21. Avdelning 339 i den [gamla] civillagen fastställer ansvar för icke avtalsenliga skador, med en preskriptionstid på fem år enligt avdelning 324(1) i samma lag.

22. Högsta domstolens rättspraxis/*Kúria* avseende lagstiftarens skadeståndsrättsliga ansvar rekapitulerades av Budapests appellationsdomstol i prejudicerande mål nr EBD2014.P.1 som följer:

"Högsta domstolen förklarade i prejudicerande mål nr EBH1999.14 att regler om skadeståndsrättsligt ansvar inte kan tillämpas på lagstiftning, dvs. aktivitet som syftar till att anta allmänna och abstrakta lagregler för beteende. I prejudicerande mål nr BH1993.312 anses också att den skada som kan bli följden av att en lag träder i kraft som fastställer en allmän regel med normativ giltighet inte skapar ett förhållande med civilrättsligt ansvar mellan lagstiftaren och det påstådda offret för lagstiftningen. ... Dessutom speglar prejudicerande mål nr BH1994.31 också den jurisprudens enligt vilken lagstiftaren inte kan hållas ansvarig för att ha antagit normativa regler, såvida det inte finns ytterligare domskäl (*többlettényállás*)."

I det prejudicerande målet utgjordes sådana ytterligare domskäl av ett underliggande beslut av författningsdomstolen som förklarade att lagstiftningsprocessen ifråga hade varit dysfunktionell i så motto att den

resultaterande lagbestämmelsen var inget mindre än ett enskilt beslut till nackdel för klaganden, uttryckt i termer av en rättsakt.

C. EU:s relevanta rätt

23. Artikel 4(3) i EU-fördraget föreskriver följande:

"Enligt principen om ärligt samarbete ska unionen och medlemsstaterna med ömsesidig respekt bistå varandra i att utföra uppgifter som härrör från fördragen.

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, allmänna eller specifika, för att säkerställa att de skyldigheter som härrör från fördragen eller är ett resultat av unionens institutioners agerande uppfylls.

Medlemsstaterna ska underlätta utförandet av unionens uppgifter och avstå från åtgärder som kan äventyra att unionens mål uppnås."

24. Artikel 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (TFEU) föreskriver som relevant:

"Inom ramen för nedanstående föreskrifter ska inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom unionen förbjudas med avseende på medborgare i medlemsstater som är etablerade i en annan medlemsstat än den där personen för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad. ..."

25. Artikel 267 TFEU föreskriver som relevant:

"EU-domstolen ska ha jurisdiktion att avge preliminära utslag om:

(a) tolkningen av fördragen

(b) giltigheten och tolkningen av unionens institutioners, organs, ämbetens eller instansers handlande;..."

26. EU:s stadga om grundläggande rättigheter föreskriver:

Artikel 17 § 1

"Alla har rätt att äga, använda, avyttra och testamentera sina lagligt förvärvade ägodelar. Ingen får berövas sina ägodelar, utom då det är i allmänhetens intresse och i de fall och under de omständigheter som lagen föreskriver, förutsatt att skälig kompensation betalas i god tid för förlusten. Användning av egendom kan vara reglerad av lag i den mån det är nödvändigt i allmänhetens intresse."

27. EU-domstolens rättspraxis innehåller följande principer:

"Syftet med ett preliminärt utslag av domstolen är att avgöra en rättsfråga, och utslaget är bindande för den nationella domstolen vad gäller tolkningen av gemenskapens föreskrifter och lagar i frågan." (dom i *Benedetti*, 52/76, EU:C:1977:16, punkt 3 i den operativa delen).

"[En] dom i vilken domstolen avger ett preliminärt utslag om tolkningen eller giltigheten av en EU-institutions agerande avgör slutgiltigt en fråga eller frågor om EU-rätt och är bindande för den nationella domstolen när det gäller det beslut som ska avges av den i huvudförhandlingen." (dom i *Wünsche*, 69/85, EU:C:1986:104, avsnitt 13).

"Enligt rättspraxis har alla myndigheter i medlemsstaterna i uppgift att säkerställa att EU-rättens regler följs inom sina respektive ansvarsområden Man bör också komma ihåg att den tolkning som domstolen ger en regel i EU-rätten, i utövandet av den jurisdiktion som den ges av artikel 234 EC, vid behov förtydligar och avgränsar innebörden och omfattningen av regeln så som den måste förstås, eller borde ha förståtts och tillämpats från det att den trädde i kraft ... Med andra ord skapar eller ändrar inte ett preliminärt utslag lagen, utan är bara fastställande, med följden att den i princip träder i kraft från det datum då den tolkade regeln trädde i kraft ... Det följer att i ett mål som huvudförhandlingen en regel i EU-rätten tolkad på det sättet måste tillämpas av ett administrativt organ inom dess ansvarsområde även på rättsliga förhållanden som uppstod och bildades innan domstolen avgav sitt utslag om begäran av tolkning ..." (dom i *Willy Kempter*, C-2/06, EU:C:2008:78, avsnitt 34–36).

"Vad gäller artikel 4 TEU bör man komma ihåg att enligt rättspraxis är det medlemsstatens sak, enligt principen om ärligt samarbete som är fastslagen i artikelns stycke 3, att säkerställa rättsligt skydd för en individ enligt EU-rätt ... Dessutom kräver artikel 19(1) TEU att medlemsstater ger tillräcklig kompensation för att säkerställa effektivt rättsligt skydd på de områden som omfattas av EU-rätt" (dom i *ClientEarth*, EU:C:2014:2382, avsnitt 52).

"Under alla omständigheter kommer ett brott mot EU-rätten att vara tillräckligt allvarligt om det har fortsatt trots en dom som fastställer att överträdelsen har skett, eller ett preliminärt utslag eller rättspraxis av domstolen i frågan, av vilken det framgår klart att beteendet ifråga utgör en överträdelse." (dom i *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, C-524/04, EU:C:2007:161, avsnitt 120; se också *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, EU:C:2006:774, avsnitt 214 och här citerad rättspraxis).

KLAGOMÅL

28. Sökandena hävdade att indragningen av deras tillstånd att driva spelhallar och spelautomater i Ungern innebar ett oberättigat ingrepp i deras rättigheter enligt artikel 1 i protokoll nr 1, läst för sig självt och tillsammans med konventionens artikel 14 . Dessutom innebar avsaknaden av lagliga vägar för att bestrida denna åtgärd en kränkning av deras rättigheter enligt konventionens artikel 6 och 13 .

LAGEN

29. Sökandena påtalade att upphävandet av deras tillstånd att driva spelhallar och spelautomater innebar ett oberättigat berövande av egendom i strid med artikel 1 i konventionens protokoll nr 1, läst för sig självt och tillsammans med konventionens artikel 14 .

Artikel 1 i protokoll nr 1 lyder som följer:

"Alla fysiska och juridiska personer har rätt till fredligt åtnjutande av sina ägodelar. Ingen ska berövas sina ägodelar utom när det är i allmänhetens intresse och på de villkor som lagen föreskriver och allmänna principer i internationell rätt.

Föregående föreskrifter ska emellertid inte på något sätt hindra en stats rätt att genomdriva sådana lagar som den anser nödvändiga för att kontrollera användningen av egendom i enlighet med allmänhetens intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra avgifter eller böter."

Artikel 11 i konventionen lyder som följer:

"Åtnjutandet av de rättigheter och friheter som läggs fram i konventionen ska säkerställas utan diskriminering på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, anknytning till nationell minoritet, egendom, födelse eller annan status."

30. Regeringen bestred det argumentet. Den hävdade särskilt att sökandena inte hade uttömt alla inhemska rättsmedel. Särskilt var - och är - en skadestandsprocess mot staten, som hävdar att ett brott mot EU-rätten har skett möjlig för dem under rådande omständigheter. De hävdade att EU-domstolen, i brist på en bestämmelse med den innebörden i de rättsliga instrument som utgör grunden för EU-rätten, i sin rättspraxis hade utvecklat principen att om en medlemsstat bryter mot EU-rätt som är överordnad nationell rätt, särskilt genom att inte vidta alla nödvändiga åtgärder för att EU-rätten ska äga full verkan i dess nationella rättssystem, ska den bära skadestandsansvar gentemot dem som innehar rättigheterna enligt EU-rätt (se *Francovich och andra mot Italien* (C-6/90 och C-9/90) dom från 19 november 1991). Denna princip utvidgades av CJEU så att den täckte förluster på grund av handlingar eller underlåtelser av ett statligt organ som bryter mot EU-rätt och därmed leder till en kränkning av de rättigheter som är fastställda i EU-rätt (se *Brasserie du Pêcheur SA* (C-46/93) och *Factortame Ltd.* (C-48/93) dom från 5 mars 1996). I sådana fall är en medlemsstats immunitet begränsad, och den kan därför stämmas med rimliga utsikter till framgång.

31. Sökandena hävdade att lagstiftaren enligt ungerska domstolars jurisprudens inte kunde stämmas för skadestånd på grund av skador som orsakats av lagstiftning (se prejudicerande mål nr EBD2014.P.1 i avsnitt 22 ovan). Därför var en sådan åtgärd inte ett verksamt rättsmedel att uttömma under de rådande omständigheterna. I den mån en talan, så som antyds av regeringen, skulle röra ett brott mot EU-rätten, hävdade de att ämnet för den skulle vara ett annat än det i de aktuella ansökningarna, och inte ha något med deras rättigheter enligt konventionen att göra. De hävdade vidare att ungerska domstolar, ända sedan Ungerns inträde i EU, aldrig hade fastställt lagstiftarens ansvar för ett brott mot EU-rätten och, mot bakgrund av den aktuella jurisprudensen som upprepades av ovannämnda prejudicerande mål, var sannolikheten för en sådan utgång mycket liten. Mot bakgrund av den totala avsaknaden av relevant och fastställd rättspraxis och de kostnader och tid som ett ytterligare - sannolikt fruktlöst - förfarande skulle kräva ansåg sökandena att en skyldighet att utnyttja möjligheten till en skadestandsprocess mot lagstiftaren skulle lägga en oproportionerlig börda på dem och utgöra ett hinder för ett effektivt utnyttjande av deras rätt till enskild ansökan enligt konventionens artikel 34 .

32. Artikel 34 § 1 i konventionen föreskriver som relevant:

"Domstolen får endast behandla frågan efter att alla inhemska rättsmedel har uttömts, enligt allmänt erkända regler i internationella rätt, ...".

33. Bedömningen av huruvida inhemska rättsmedel har uttömts utförs normalt med avseende på det datum då ansökan inlämnades till domstolen. Emellertid är, så som domstolen har hävdats vid flera tillfällen, denna regel föremål för undantag, som kan motiveras av de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall (se *Baumann mot Frankrike*, nr 33592/96, § 47, 22 maj 2001).

34. I det aktuella fallet noterar domstolen att kort efter inlämnandet av de aktuella ansökningarna (se avsnitt 13 ovan) inledde några sökande en skadeståndsprocess mot staten och krävde kompensation för förlust av affärer som de drabbats av på grund av den bestridda lagstiftningen, som påstods bryta mot EU-rätt. De andra sökandena har inte använt sig av denna lagliga väg.

35. I den följande processen uppfattade Budapests högre domstol att en tvist kunde uppstå enligt den relevanta EU-rätten. Den beslöt då att begära ett preliminärt utslag av CJEU. Vid denna tidpunkt noterar domstolen den relevanta inhemska jurisprudens enligt vilken antagandet av lagar inte normalt skapar en relation av civilrättsligt ansvar mellan lagstiftaren och dem som hävdar att skador emanerar från lagstiftningen (se avsnitt 22 ovan). Emellertid visar för domstolen det faktum att den högre domstolen beslöt att utverka CJEU:s utslag istället för att avgöra målet på grundval av den jurisprudensen, den rimliga utsikten att ett ansvar som sägs ha ådragits av staten kan avgöras med avseende på EU-rätten relevanta status istället för endast på grundval av de inhemska instansernas jurisprudens.

36. I sin dom från 11 juni 2015 ansåg CJEU särskilt följande (mål C-98/14):

"Artikel 56 TFEU är avsedd att ge individer rättigheter, på ett sådant sätt att en överträdelse av dessa av en medlemsstat, även till följd av lagstiftningsaktivitet, ger individer rätt att erhålla kompensation av medlemsstaten för skada som ådragits till följd av överträdelsen, förutsatt att överträdelsen är tillräckligt allvarlig och det finns ett direkt orsakssamband mellan överträdelsen och skadan, vilket den nationella domstolen ska avgöra."

37. Domstolen noterar att detta utslag syftar på en potentiell överträdelse av principen om frihet att tillhandahålla tjänster i EU, som den bestridda lagstiftningen kan orsaka. CJEU upprepade att medlemsstater i EU är ansvariga gentemot individer för sådana överträdelser. Artikel 56 TFEU har tolkats som att den ger drabbade rätt att kräva kompensation för skador till följd av en överträdelse; och det är de nationella domstolarna som i detta sammanhang ska avgöra om överträdelsen var tillräckligt allvarlig och om det fanns ett orsakssamband mellan överträdelsen och den ådragna skadan. Vid bedömningen ska de nationella domstolarna granska de bestridda åtgärderna också ur synvinkeln av artikel 17 i stadgan om grundläggande

rättigheter (se §§ 89-92 i CJEU:s resonemang, som citeras i avsnitt 17 ovan).

38. Domstolen noterar vidare att enligt artikel 267 TFEU och CJEU:s väletablerade rättspraxis, är ett preliminärt utslag av CJEU bindande för den hänskjutande nationella domstolen vad gäller tolkningen av EU-rättens regel ifråga. Den förtydligar och avgränsar innebörden och omfattningen av regeln som den måste förstås, eller borde ha förståtts, och tillämpats från att den trädde i kraft. Vidare har myndigheterna i EU:s medlemsstater enligt principen om "ärligt samarbete" i uppgift att inom sitt kompetensområde säkerställa att EU-rättens regler följs, så som de tolkas av CJEU, och det rättsliga skyddet för en individs rättigheter enligt EU-rätt. Således är domstolen övertygad om att vägledning av ett preliminärt utslag måste följas inte bara i den specifika tvist som gett upphov till hänskjutandet utan indirekt också i andra fall, också avseende rättsliga relationer som uppstod innan CJEU avgav sitt utslag i frågan. Domstolen konstaterar vid denna tidpunkt att ett brott mot EU-rätt är "tillräckligt allvarligt" - för ändamålen med det test som tillämpas av CJEU i mål som rör staters ansvar för överträdelse av EU-rätt - om det fortgår trots ett preliminärt utslag eller av domstolen fastställd rättspraxis i frågan, av vilken det står klart att beteendet ifråga utgjorde en överträdelse (för relevanta principer i EU-rätt se avsnitt 27 ovan).

39. För domstolen ger därför utslaget i detta mål ungerska domstolar vägledning om de kriterier som ska tillämpas i målet som ska avgöras i dem. Enligt denna vägledning måste också motiveringar för den inskränkning som man klagat på tolkas mot bakgrund av EU-rättens allmänna principer, särskilt de grundläggande rättigheter som garanteras av EU:s stadga om grundläggande rättigheter, inklusive artikel 17.

40. Det följer att den tvist som pågår inför de nationella myndigheterna i sista hand skulle kunna omfatta frågan om motivering för den påstådda kränkningen av de tvistande sökandenas rättigheter som garanteras av artikel 1 i protokoll nr 1. Under denna granskning kräver CJEU:s rättspraxis och det preliminära utslaget som avgetts i det aktuella målet att nationella domstolar först avgör huruvida inskränkningarna uppfyller de villkor som är fastställda i CJEU:s rättspraxis vad gäller proportionalitet (se § 64 i CJEU:s resonemang, som citeras i avsnitt 17 ovan) och huruvida de är förenliga med de grundläggande rättigheter vars iakttagande säkerställs av CJEU (se §§ 74 till 91 i CJEU:s resonemang, som citeras i avsnitt 17 ovan). De nationella domstolarna ska särskilt bedöma huruvida inskränkningen faktiskt i första hand eftersträvar mål avseende konsumentskydd mot spelberoende och förebyggande av brott och bedrägeri i anknytning till spel; huruvida den eftersträvar dessa mål konsekvent och systematiskt; och huruvida den uppfyller de krav som härrör från EU-rättens allmänna principer, särskilt principen om rättssäkerhet och skydd av berättigade förväntningar och rätten till egendom (se § 92 i CJEU:s resonemang, som citeras i avsnitt 17 ovan). För det andra måste de nationella domstolarna i händelse av en

överträdelse av artikel 56 TFEU undersöka om överträdelsen är tillräckligt allvarlig och om det finns ett direkt orsakssamband mellan överträdelsen och den ådragna skadan.

41. Denna granskningsmetod liknar mycket den som tillämpas av domstolen för ändamålen med artikel 1 i protokoll nr 1. I själva verket kräver domstolens rättspraxis att, för att ett ingripande ska vara förenligt med artikel 1 i protokoll nr 1, måste det vara lagligt, ligga i allmänhetens intresse och vara proportionerligt, dvs. göra en avvägning mellan allmänintressets krav och kraven för skydd av individens grundläggande rättigheter (se bland många andra källor, *Beyeler mot Italien* [GC], nr. 33202/96, § 107, ECHR 2000-I, och *J.A. Pye (Oxford) Ltd och J.A. Pye (Oxford) Land Ltd mot Förenade kungariket* [GC], nr. 44302/02, § 75, ECHR 2007-III). En riktig avvägning görs inte om den berörda personen bär en enskild och alltför stor börda (se *Sporrong och Lönnroth mot Sverige*, 23 september 1982, §§ 69-74, serie A nr. 52).

Domstolen noterar vidare att den bedömning som krävs av CJEU åtminstone delvis uttryckligen stödjer sig på domstolens rättspraxis (se § 85 i CJEU:s resonemang, som citeras i avsnitt 17 ovan)

42. Om domstolen skulle byta ut sin egen bedömning mot de nationella domstolarnas enligt EU-domstolens vägledning utan att invänta utgången av de processerna, skulle det vara detsamma som att åsidosätta sin underordnade roll (se *Eckle mot Tyskland*, 15 juli 1982, § 66, serie A nr. 51).

43. Följaktligen är domstolen övertygad om att det pågående målet erbjuder rimliga utsikter till framgång för att sökandena ska få sina yrkanden bedömda rent objektivt och eventuellt erhålla skadestånd. Det kan därför ge upprättelse under rådande omständigheter för den påstådda kränkningen av de tvistande sökandenas rättigheter enligt artikel 1 i protokoll nr 1, läst för sig och tillsammans med konventionens artikel 14, och utgör därför ett effektivt rättsmedel som ska uttömmas för ändamålen med konventionens artikel 35 § 1.

Det följer att ansökningarna måste avslås som för tidiga avseende de sökande vars mål för närvarande pågår i Budapests högre domstol, vad beträffar artikel 1 i protokoll nr 1, läst för sig själv och tillsammans med konventionens artikel 14.

44. Dessutom är domstolen vad gäller övriga sökande övertygad om att de mot bakgrund av CJEU:s utslag (se också avsnitt 23, 27 och 38 ovan) också har möjlighet att lämna in ett yrkande liknande det existerande och på det sättet använda ett rättsmedel som också kan gottgöra deras framförda klagomål.

Det följer att ansökningarna i detta avseende måste avslås på grund av att alla inhemska rättsmedel inte har uttömts, vad beträffar artikel 1 i protokoll nr 1, läst för sig själv och tillsammans med konventionens artikel 14.

45. Slutligen är klagomålen enligt konventionens artikel 6 och 13 avseende den påstådda bristen på tillgång till domstol eller avsaknad av rättsmedel, av i grunden samma skäl, nämligen tillgången till en laglig väg

som kan ge adekvat gottgörelse, uttryckligen ogrundade enligt innebörden i artikel 35 § 3 (a) och måste avvisas, enligt konventionens artikel 35 § 4.

46. Sammanfattningsvis drar domstolen slutsatsen att ansökningarna måste avslås enligt konventionens artikel 35 §§ 1, 3 (a) och 4.

Av dessa skäl *förklarar* domstolen enhälligt

ansökningarna ej godtagbara.

Upprättat på engelska och meddelat skriftligen den 1 oktober 2015.

Abel Campos
Biträdande registrator

Guido Raimondi
Ordförande

TILLÄGG

nr	ansökan nr	inlämnad den	sökande säte nationalitet	företrädd av
1.	23265/13	4/4-13	LAURUS INVEST HUNGARY KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest CONTINENTAL HOLDING CORPORATION ett bolag bildat enligt lagarna i Kalifornien, USA, med säte i Beverly Hills	Péter KÖVES
2.	23853/13	5/4-13	BERLINGTON HUNGARY TANÁCSADÓ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest LIXUS SZERENCSEJÁTÉK SZERVEZŐ KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad	András GRÁD och László András KELEMEN

18 LAURUS INVEST HUNGARY KFT OCH CONTINENTAL HOLDING
CORPORATION mot UNGERN OCH ANDRA ANSÖKNINGAR BESLUT

nr	ansökan nr	inlämnad den	sökande säte nationalitet	företräd av
			ansvarighet med säte i Budapest LIXUS PROJEKT SZERENCSEJÁTÉK SZERVEZŐ KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest LIXUS INVEST SZERENCSEJÁTÉK SZERVEZŐ KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest CITY-WIN SZERENCSEJÁTÉK SZERVEZŐ KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest MEGAPOLIS TERMINAL SZOLGÁLTATÓ KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest	
3.	24262/13	5/4-13	TAYLOR'S KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest NEW STAR PLAY KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest STAR GAME KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest NEW CARADMON KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest CARADMONICA KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest NEW STAR GAME KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest	András GRÁD
4.	25087/13	4/4-13	A. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Putnok J. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad	Dániel András KARSAI

nr	ansökan nr	inlämnad den	sökande säte nationalitet	företräd av
			ansvarighet med säte i Putnok K. ZMRT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest L. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Szentes M. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest S. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Budapest S. C. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Debrecen S. J. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Debrecen SZ. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Újfehértó T. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Gyulaháza T. D. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Szentes	
5.	25095/13	8/4-13	CREATIVE GAMING SOLUTIONS KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Csomád	Zsolt LAJER
6.	25102/13	5/4-13	J. M. KFT ett ungerskt aktiebolag med begränsad ansvarighet med säte i Szeged	Dániel András KARSAI